

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 5716/2020
17.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ и ГГ обоје из ..., чији је пуномоћник Предраг Поповић адвокат из ..., против туженог „Јуниор“ А.Д. Брзеће, чији је пуномоћник Велибор Вељковић адвокат из ..., ради заузећа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5141/19 од 02.07.2020. године, у седници већа одржаној дана 17.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5141/19 од 02.07.2020. године - одлуке под тачком 2. изреке.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5141/19 од 02.07.2020. године - одлуке под тачкама 3, 4. и 5. и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5141/19 од 02.07.2020. године укинута је пресуда Основног суда у Брусу П 6/18 од 01.08.2019. године и пресуђено тако што је: делимично усвојен примарни тужбени захтев и обавезан тужени да на име накнаде штете за парцелу .. КО ... у површини од 56м² исплати износ од 833.280,00 динара, и то тужиоцу АА за 4/12 од парцеле износ од 277.760,00 динара, тужиљи ББ за 4/12 од парцеле износ од 277.760,00 динара, тужиоцу ВВ за 3/12 од парцеле износ од 208.320,00 динара и тужиљи ГГ за 1/12 од парцеле износ од 69.440,00 динара са законском затезном каматом на ове износе од 01.08.2019. године до исплате (тачка 1); одбијен примарни тужбени захтев у преосталом делу - за разлику између досуђених износа накнаде штете до тражених износа накнаде за тужиоца АА од 1.770.066,00 динара, тужиљу ББ од 1.770.066,00 динара, тужиоца ВВ од 1.327.548,00 динара и тужиљу ГГ од 442.516,00 динара (тачка 2); одбачени као недопуштени евентуални тужбени захтеви садржани у другом и трећем ставу изреке првостепене пресуде (тачка 3); обавезан тужени да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка у износу од 285.893,00 динара у року од 15 дана од пријема пресуде (тачка 4) и одбијен као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка (тачка 5).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се, у погледу одлуке о примарном тужбеном захтеву - делу којим је тај тужбени захтев одбијен, посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се, под условима прописаним чланом 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП, тај ванредни правни лек може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су сувласници парцеле .. КО ..., уписане у катастру непокретности као земљиште у грађевинском подручју. До наведене парцеле налази се комплекс парцела туженог са хотелом, ски стазом, спортским и другим објектима. Тужени је ради изградње скијашке стазе вршио нивелацију терена и изведеним радовима засекао парцелу тужилаца, формирајући склад - шарпу и заузевши део парцеле у површини од 56м². Да би се предметна парцела вратила у првобитно стање неопходно је на њој изградити потпорни зид висине три метра, са темељом на 2/3 садашње косине, што није могуће, а уколико би се зид градио унутар ски стазе морао би имати висину од 10 до 12 метара, што је изводљиво, али и изузетно скупо. Косина на спорној парцели је, с`обзиром на састав земљишта, врло стабилна и не представља извор опасности од обрушавања, тако да изградња потпорног зида није сврсисходна. Вештачењима је утврђивана вредност земљишта - по налазу вештака грађевинске струке Мирољуба Васића вредност једног ара износи 140.000,00 динара, а по налазу вештака исте струке Радивоја Лазића вредност исте површине земљишта је 300 евра. Вештак пољопривредне струке је вредност једног ара земљишта проценио на 120 евра (14.880,00 динара). Тужилац АА је спорну парцелу користио као ливаду, а то су повремено чинили и остали тужиоци.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилном применом материјалног права одлучио о новчаном потраживању тужилаца, истакнутом у примарном тужбеном захтеву.

Тужиоци немају право на накнаду у висини тржишне вредности целе парцеле .. КО ..., јер су радовима које је тужени изводио лишени права својине само на једном њеном делу у површини од 56м². Преостали део парцеле (у површини од 37а 36м²) и даље је у својини тужилаца. Имајући у виду да је земљиште по култури ливада и да је коришћено за косидбу (исказ тужиоца АА), нису прихватљиви наводи ревидената да је парцела неупотребљива - да се не може више користити у ту или неку другу сврху, односно да је за тужиоце наступила потпуна штета.

Нису основани наводи ревизије о погрешној примени одредбе члана 185. Закона о облигационим односима. Према тој одредби, одговорно лице је дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала, а уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је да остатак штете накнади у новцу. Кад успостављање ранијег стања није могуће, или кад суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећеном одговарајућу

своту новца на име накнаде штете. Суд ће досудити оштећеном накнаду у новцу кад он то захтева, изузев ако околности датог случаја оправдавају успостављање ранијег стања.

У конкретном случају, тужиоци су захтев за накнаду штете истакли у два тужбена захтева постављена у складу са чланом 197. став 2. ЗПП (евентуална кумулација тужбених захтева). Тужиоци су одредили и редослед одлучивања о њиховим захтевима, тако што су првим (примарним) тужбеним захтевом тражили накнаду штете у новцу, а другим (евентуалним) тужбеним захтевом успоставу пређашњег стања.

Поступајући по тако одређеном редоследу одлучивања другостепени суд је, правилном применом члана 185. став 4. Закона о облигационим односима, обавезао туженог на исплату накнаде штете за део спорне парцеле на којем су тужиоци лишени права својине, налазећи да околности случаја не оправдавају успостављање ранијег стања - није могућа изградња потпорног зида на парцели тужиоца и насипање земље, а изградња таквог зида на парцели туженог је изузетно скупа. Неосновано тужиоци, позивајући се на налазе вештака, оспоравају правилност одлуке о висини новчане накнаде. Тужиоцима је досуђена накнада за одузети део парцеле обрачуната по цени од 14.880,00 динара за један метар квадратни земљишта. Ова вредност утврђена је налазом вештака пољопривредне струке, али за површину земљишта од 1ара, односно за 100м². И у налазима вештака грађевинске струке вредност земљишта исказивана је за површину од једног ара. Из изложеног следи да је тужиоцима досуђена новчана накнада у знатно вишем износу од накнаде утврђене налазима вештака, која би по једном метру квадратном износила између 12 и 50 евра (налаз вештака Мирољуба Васића), три евра (налаз вештака Радивоја Лазића), односно један до два евра (налаз вештака пољопривредне струке).

Међутим, основано се ревизијом указује да је другостепени суд одлуку о одбацивању евентуалних тужбених захтева донео уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 194. ЗПП.

Пре свега, другостепени суд је ову одлуку образложио непостојањем правног интереса тужилаца да жалбом побијају првостепену пресуду у делу којим је одлучено о њиховим евентуалним тужбеним захтевима. Ако је тако, онда је другостепени суд требало да одбаци жалбу тужилаца у делу којим је побијана одлука нижестепеног суда о евентуалним тужбеним захтевима и да одлучује о жалбама странака изјављеним против одлуке о примарном тужбеном захтеву.

Евентуално спајање тужбених захтева подразумева да су два или више захтева у међусобној правној вези, која постоји ако сви захтеви проистичу из битно идентичног чињеничног стања и битно идентичног правног односа. Правна веза између тих захтева је таква да један захтев искључује други. Због тога суд, ако усвоји први (примарни) тужбени захтев, не одлучује о другом (евентуалном) тужбеном захтеву.

У овом случају, тужбени захтев (за новчану накнаду штете) и тужбени захтев (за успоставу пређашњег стања) проистичу из истог чињеничног и правног основа - накнаде штете због одузимања дела земљишта у сусвојини тужилаца. Ови тужбени захтеви несумњиво се налазе у односу примарног и евентуалног тужбеног захтева, тако да усвајање првог захтева за накнаду штете у новчаној вредности дела одузетог

земљишта искључује одлучивање о евентуалном тужбеном захтеву за натуралну реституцију - успоставу пређашњег стања. У односу на тај евентуални тужбени захтев који је кондемпнаторне природе не може се применити члан 194. став 2. ЗПП јер су том одредбом прописани услови за подношење тужбе за утврђење.

Када је реч о тужбеном захтеву за утврђење права стварне службености основано се поставља питање да ли се тај захтев уопште налази у односу евентуалног тужбеног захтева са захтевом за новчану накнаду материјалне штете, односно да ли се ти захтеви међусобно искључују, нарочито у ситуацији када је примарни захтев само делимично усвојен и тужиоцима досуђена новчана накнада само за део њихове парцеле. С тим у вези, основано се ревизијом указује на погрешну примену члана 194. став 2. ЗПП у односу на тај тужбени захтев, са разлога што су тужиоци сувласници преосталог дела парцеле .. КО ... и да зато имају правни интерес да се утврди право службености пролаза пешице и колима преко послужних парцела, без којег не могу користити своје земљиште као повласно добро.

Из наведених разлога, другостепена пресуда је морала бити укинута у делу којим су одбачени захтеви за натуралну реституцију (успоставу пређашњег стања) и утврђење права стварне службености, и у том делу предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење - одлучивање о жалби тужилаца.

Укинуте су и одлуке о трошковима поступка јер зависе од коначног исхода спора.

Са свега наведеног, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом, а на основу члана 415. став 1. истог закона, као у ставу другом изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић